

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ НА ОСНОВІ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ

Стан вітчизняного виробництва вимагає розвитку нових підходів до організації господарської діяльності, розробки концепцій, принципів та методологій інтегрованого управління підприємством. Політика управління товарними запасами, обов'язково повинна спиратися на стратегію, що ставить певні вимоги до процесу управління. Управління товарними запасами – це інтегрований процес, що забезпечує сумісність операцій із запасами усередині підприємства і поза ним, – на всьому протязі вартісного ланцюжка, в який воно включене [1, с. 197]

Політика управління товарними запасами обов'язково повинна спиратися на стратегію. Це пред'являє особливі вимоги до самого процесу управління, як необхідної умова розвитку і реалізації конкурентних переваг та підвищення ефективності підприємства.

Ефективність управління товарними запасами багато в чому зумовлює прибутковість всього підприємства в цілому. Від ступеня кваліфікованості і оснащеності такого управління безпосередньо залежать рівні запасів, необхідні для дотримання прийнятих сервісних нормативів. Ефективне управління товарними запасами також може сприяти збільшенню доходу від продажів. У більшості підприємств запаси складають найбільший актив, тому якісніше і раціональніше їх використання може привести до зростання грошового потоку і загальної прибутковості [1].

Новим, нетрадиційним напрямом до управління підприємствами є логістика, яка здійснює інтеграцію в єдину систему процесів управління виробництвом, транспортно-складським господарством, запасами, фінансовими ресурсами, персоналом та інформаційними потоками. Управління запасами посідає центральне місце в структурі логістичної системи. Концепція управління запасами на основі логістичного підходу забезпечує організаційну, економічну, технологічну й інформаційну єдність потокових процесів та дозволяє поєднати економію витрат зі швидким відгуком на запити споживачів.

Науковими дослідженнями суті управління запасами на основі логістичного підходу займаються такі вчені Б.А. Анікін, М.П.Гордон, М.Г.Гузь, П.Друкер, А.О.Колобов, О.А.Новіков, В.І.Сергеев, Г.Стівенсон та ін.

У сучасних умовах намітились такі основні тенденції управління запасами: інтегрований підхід до управління запасами; дослідження управ-

ління запасами в рамках логістичних систем; переважний розвиток стохастичних моделей та імовірнісних методів управління запасами; адаптивний підхід і методи управління при неповних даних; ігрові постановки задач управління запасами; дослідження багатомономенклатурних систем управління запасами; дослідження ієрархічних систем управління запасами; дослідження замкнених за попитом систем управління запасами; дослідження систем управління запасами з попитом, що частково спостерігається.

Кожному видові логістичного потоку відповідають відповідні запаси:

- матеріальному потокові – виробничі і товарні запаси, що відрізняються тим, що перші утворюються в сфері виробництва, а другі – у сфері обороту;
- фінансовому потокові – залишки власних і позикових засобів, що відрізняються можливістю залучення їх у господарський оборот;
- сервісному потокові – резерви потужностей і резерви ресурсів, що відрізняються способами резервування;
- інформаційному потокові – створені бази даних і засоби електронного обміну даних [3, С. 52].

У практичних задачах управління запасами принциповим питанням є вибір стратегії, що забезпечує найменші витрати. Множина стратегій управління запасами визначається специфікою товарної групи та умовами функціонування системи.

Концептуальний підхід при створенні системи управління запасами на основі логістичного підходу має бути прийнятий як домінуюча методологія.

Реалізація цілей логістичного підходу до управління запасами можлива шляхом виконання логістичних функцій на макро- та мікрорівні, що забезпечують реалізацію стратегічних та тактичних завдань функціонування підприємства.

Моделі оптимального управління запасами:

- моделі вирівнювання запасів;
- моделювання маркетингових каналів розподілу;
- модель впливу рівня запасів на оподаткування;
- моделювання запасів в умовах конкуренції [3].

Стохастичність багатьох реальних процесів матеріально-технічного забезпечення виробництва була одним з головних стимулів розвитку формальної теорії управління запасами, яка гнучко враховує конкурентне середовище й дефіцит. Вплив конкурентного попиту та пропозиції на рівень запасів виявляється в зростанні або зменшенні обсягу запасів при коливаннях попиту і пропозиції.

Попит на запаси ресурсів і товарів точно вказати можна дуже рідко. Тому часто попит слід описувати в імовірнісній термінології. У реальних

моделях управління запасами має враховуватися невизначеність попиту. Випадковий характер мають часто також і параметри поставок: обсяги й час. У зв'язку з цим насущним є питання підготовки та дослідження потоків інформаційних даних.

Підвищення гнучкості рішення з метою забезпечення адаптивних якостей досягається введенням прямих і непрямих резервів матеріальних ресурсів. Прямі резерви являють запас дефіцитних ресурсів у разі коректування плану, а непрямі резерви забезпечують максимальне задоволення попиту на ресурси при мінімумі ризику збільшення витрат у зв'язку з надлишками ресурсів. Основною метою моделювання задач управління запасами є вибір таких початкових рішень, які вимагали б мінімальних загальних затрат на їх реалізацію та коректування [2].

Понаднормативні запаси призводять до виключення з обігу значних матеріальних засобів, збільшення витрат на зберігання, зниження якості матеріалу і, отже, до погіршення технологічного процесу і якості продукції.

Ефективність управління запасами в сучасних умовах багато в чому залежить від упровадження елементів комунікаційної політики, у рамках якої нині розглядається збутова діяльність підприємств. Теорією маркетингу і логістики розроблено й описано великий набір інструментів комунікації, структуровано процес комунікації, запропоновано схеми планування і реалізації комунікаційної політики, які вимагають адаптації до практичної діяльності підприємства.

В умовах ринкової економіки дуже важливою є оцінка логістичних витрат підприємства, пошук ефективних шляхів їх зниження і на цій основі підвищення рівня прибутковості та конкурентоспроможності продукції, що випускається. Логістичні витрати являють собою витрати трудових, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів, зумовлені виконанням підприємством своїх функцій щодо виконання замовлень споживачів.

Список використаної літератури:

1. Воскобаєва О.В. Стратегія управління товарними запасами / О.В.Воскобаєва, О.С.Воскобаєва / Вісник ЖДТУ, 2011. – № 4 (58). – С.197-199.
2. Стратегія управління товарними запасами / Економіка торговельного підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pulib.if.ua/part/23>
3. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 560 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Семанюк В.З.